

عنوان: پر خاشگری بر فرزندان

استاد راهنما: اکرم گلشادی

دبیر: فاطمه گلشادی (محمود)

زینب شمس

زهره کاظمی

فرزانه عرب

حوزه علمیه الزهرا گلدشت

تابستان ۱۳۹۶

چکیده

پرخاشگری یک نوع رفتار طبیعی در هر فردی می باشد که در پی انجام رفتارهای دیگران بروز پیدا می کند اما نکته ی مهم اینجاست که پرخاشگری باید به جا و مناسب و در مواقع ضرورت پیش آید و فرد بتواند روی اعمال خود کنترل داشته باشد.

تحقیقات نشان داده است که افراد پرخاشگر اغلب متعلق به خانواده هایی بوده که در آن خانواده ها مشکلات رفتاری به چشم می خورد. عواملی مانند وراثت و زندگی در محیط آلوده و تماشای تلویزیون و خستگی و گرسنگی و حسادت و احساس ناکامی و عوامل اقتصادی و فرهنگی می تواند خشونت را در کودکان تشدید کند و این آسیب سبب نابودی هویت و اعتماد به نفس کودکان شده است.

لذا والدین باید علل پرخاشگری فرزندانشان را کشف کنند و از طریق آموزش به آن ها و مهر و محبت و گردش و تنبیه، خشونت کودکانشان را کنترل کنند. بنابراین بحث پرخاشگری کودکان از جهت تأثیر آن در شخصیت و روان و جسم آن ها و درگیر کردن خانواده ها ضرورت می یابد. روش جمع آوری مطالب این تحقیق به صورت فیش برداری از کتب کتابخانه است.

کلید واژه ها: ، پرخاشگری، علل، درمان، فرزندان

مقدمه

پرخاشگری کودکان از جمله مسائل عمده و با اهمیتی است که انسان ها از گذشته های دور تا کنون به صورت گسترده ای با آن سر و کار داشته و دارند. نگاهی گذرا به آمار خیره کننده و روزافزون جنایات و درگیری هایی که در جوامع انسانی به وقوع می پیوندند - که بخش عمده ای از آن ها ناشی از رفتارهای پرخاشگرانه است - مؤید این ادعا است.

به موازات پیشرفت صنایع و علوم و متحول شدن زندگی بشری، روابط انسانی نیز نسبت به قبل پیچیده تر شده است. در این راستا، مشکلات و معضلات روحی و روانی فراوانی در جوامع انسانی به وقوع پیوسته که این امر ضرورت بررسی گسترده و دقیق موضوعات روان شناختی نظیر پرخاشگری را ایجاب نموده است. اثر حاضر نیز با استعانت از آثار و تحقیقات ارزشمند محققان این علم، پرخاشگری کودکان و آسیب های آن و برخی عوامل پرخاشگری کودکان و راه درمان پرخاشگری کودکان را مورد بررسی قرار داده است.

مغز و اعصاب بعضی افراد، برای پرخاشگری و خشم آمادگی بیشتری دارد و برعکس، بعضی افراد ذاتاً حلیم و بردبارند. پدران و مادران دانا و با تدبیر، با توجه به خلقت ویژه ی اطفال، به

تعلیم و تربیتشان می پردازند و غرائزشان را تبدیل می نمایند و از علل و عوامل افراط و تفریط اجتناب می کنند.

تحقیقات نشان می دهند، کودکانی که در خردسالی رفتارهای پرخاشگرانه و تهاجمی از خود نشان می دهند، به احتمال زیاد در نوجوانی مرتکب بزهکاری های متعددی می شوند، به بیان دیگر، کودکان پرخاشگر به علت نداشتن روابط اجتماعی سالم و شیوه های حل تعارضات فردی و گروهی دست به اعمال تند و خشن می زنند. آسیبی که از هیجان خشم به سایرین می رسد، گاه می تواند زیان های غیرقابل جبرانی به همراه داشته باشد.

لذا این تحقیق با موضوع ، به بررسی علل پرخاشگری کودکان و ارائه راه حل های

مفید و سودمند در جهت کاهش این خصیصه در کودکان پرداخته است.

فصل اول: آسیب های پرخاشگری

خشم از نظر لغت به معنی قهر و غضب و برآشفتگی در مقابل خشنودی آمده است.^۱ خشم

در اصطلاح، حالتی است که انسان در برخورد با ناکامی و محرومیت از خود نشان می دهد.^۲

ممکن است این آسیب رساندن به صورت بدنی یا به صورت کلامی باشد. برای مثال کودکی

که موقع عبور کردن پا روی پای فرد دیگری می گذارد و فوراً عذرخواهی می کند، قطعاً عملش،

یک پرخاشگرانه نیست، اما اگر با برنامه ریزی قبلی این کار را بکند، این رفتار او از روی دشمنی

است. اگر والدین و اعضای خانواده نتوانند خشم خود را از راهی غیر از پرخاشگری و عصبانیت

بیان کنند، کودک هم فرصتی برای مهار کردن خشم خود و یادگیری این مهارت نخواهد داشت.^۳

رفتار پرخاشگرانه، رفتار عمومی است که با هدف از پیش تعیین شده صورت می گیرد.^۴

^۱ -علی اکبر، دهخدا، لغت نامه دهخدا، ص ۵۸۵.

^۲ -بهرز، میلانی فر، بهداشت روانی، ص ۱۰۵.

^۳ -همان، ص ۶-۵.

^۴ -فرض الله، قلی زاده، کودکان آیین رفتار والدین، ص ۴۱.

کند که پدر و مادرش از عصبانیت او لذت می برند و مایل هستند که او عصبانی شود. موقع

پرخاش کودک آنها نباید کودک را تنبیه کنند زیرا این تنبیه مانند نفت روی آتش ریختن است و

نباید عصبانی شوند و باید خود را کنترل کنند و بعد از آرام شدن کودک مادر باید کودک را بغل

بگیرد و نوازش کند و علت عصبانی و پرخاشگری اش را جست و جو کند و آن را برطرف

سازد^۱.

^۱ جواد، فیض، رفتار من با کودک من، ص ۷۸-۸۰.

نتیجه

برای درمان پرخاشگری در کودکان گام اول شناخت و ریشه یابی علت یا علل پرخاشگری

است. با شناخت این عوامل می توان همکاری های لازم را برای کاستن از میزان و شدت

پرخاشگری ارائه نمود. مانند مهر و محبت، آموزش و گردش و صبر و متانت نشان دادن، برخی

عوامل موقعیتی نیز، موجب ایجاد پرخاشگری در کودک می شوند. پس عدم نظارت والدین بر

فعالیت ها و روابط اجتماعی کودکان به نوعی کوتاهی در امر آموزش آنان به حساب می آید. لازم

است بیش از پیش در این زمینه وقت بگذارند و مشکلات رفتاری و گفتاری ناشی از خشونت را

رفع نمایند.

و انسان ها از اعماق وجودشان خدا را حس می کنند و به آرامش می رسند و خشونت ها از

آن ها دور می شود بنابراین والدین می توانند از طریق دعا، نماز و عبادت و آشنایی با خدا از

بروز رفتارهای پرخاشگرانه فرزندانشان خودداری کنند.

فهرست منابع

* نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی.

۱= احدی، حسن (۱۳۹۵)، روان شناسی رشد (چاپ ۵)، نشر بخشایش.

۲= اخوان علیزاده، الهه (سال دهم)، علل پرخاشگری کودکان، مجله تربیت، ش ۹۷.

۳= امیری، حسین (۱۳۹۴)، نوجوان در نقش شکیبایی (چاپ دوم)، چاپ اشراق.

۴= امینی، ابراهیم (۱۳۶۸)، آئین تربیت (چاپ یازدهم)، تهران: انتشارات اسلامی.

۵= آیزنبرگ، ناسنی، رفتارهای اجتماعی کودکان، ترجمه: بهار ملکی (چاپ دوم)، تهران: نشر

ققنوس.

۶= تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد (۱۳۹۵)، غررالحکم و دررالحکم، مترجم:

میرعبداللهی، باقر (چاپ ۸)، نشر مؤسسه فرهنگی دارالحديث.

۷= حسینی، داوود (۱۳۷۸)، روابط سالم در خانواده (چاپ اول)، قم: مرکز پژوهش های اسلامی

صدا و سیما

۸= دهخدا، علی اکبر (۱۳۶۷)، لغت نامه دهخدا، ج ۲۱، چاپ ۲، تهران: نشر دانشگاه.

۹= صادقی، عباس، مشکبید حقیقی، محسن (۱۳۸۵)، مدیریت پرخاشگری، نشر حق شناس.

۱۰= عرب، فرزانه (۱۳۹۴)، شیوه های تادیبی ممدوح و مذموم در خانواده از منظر قرآن

و روایات، پایان نامه کارشناسی، چاپ نشده، حوزه علمیه الزهرا گلدشت.

۱۱= فروزش، کیان (۱۳۸۶)، خشونت چیست؟ (چاپ ۲)، نشر هسان.

۱۲= فلسفی، محمدتقی (۱۳۹۵)، کودک از نظر وراثت و تربیت (چاپ ۱۵)، ج ۱، دفتر نشر

فرهنگ اسلامی.

۱۳= فیاض بخش، محمدتقی (۱۳۸۹)، کرامت نفس در تربیت کودک، تهران: انتشارات فردا فر.

۱۴= فیض، جواد (۱۳۷۴)، رفتار من با کودک من (چاپ ۵)، تهران: انتشارات اساطیر.

۱۵= قاسمی، اعظم (۱۳۹۳)، کودک زیبای من (چاپ ششم)، تهران: بوستان قرآن.

۱۶= قائمی، علی (۱۳۷۳)، خانواده و کودکان دشوار، انتشارات امیری.

۱۷= قلی زاده کلان، فرض الله (۱۳۷۶)، کودکان آئینه رفتار والدین (چاپ ۲)، نشر معصومی.

۱۸= کلینی رازی، الحق (۱۳۸۲)، اصول کافی، ج ۲، تهران: نشر مکتبه الاسلامیه.

۱۹= گنجی و دیگران (۱۳۹۴)، روان شناسی رشد (چاپ ۲)، تهران: نشر جی.

۲۰= مارو، شارلوت (۱۳۸۷)، چرا بچه ی من زود عصبانی می شود؟، ترجمه: آزاد فسقوری،

تهران: نشر قطره.

۲۱- میرزا بیگی، حسنعلی، کاهری، جواد (۱۳۸۷)، پرخاشگری و راه های کاهش آن (چاپ

اول)، قم: نشر فراگفت.

۲۲= میلانی فر، بهروز (۱۳۹۲)، بهداشت روانی (چاپ ۱۳)، تهران: نشر توسن.

۲۳= نیک خواه، مهدی (۱۳۸۱)، کودک و تربیت، قم: گلستان ادب

۲۴- هنری ماسن، پاول (۱۳۸۰)، رشد و شخصیت کودک، مترجم جمشید یاسانی (چاپ ۱۷)،

نشر کتاب ماد.

۲۵= www.psychnews.ir